

מסורת הש"ס

על אלו מומין פרק ששי בכורות

מב.

עין משפט
נר מצוה

ס"ה א מ"י פ"א מהל' ערכין
הל"ה:
ס"ו ב מ"י פ"ז מהל' פסולי
המוקדשין הלכה ד:
ג [מ"י פ"א מהל' תמורה
הלכה ז:]

מוסף רע"י

[illegible][illegible]

רבינו גרשום

ויכול לא יהא בערך איש.
 ראין מחמירין אבלי יהא בערך
 אשה דערכה פחות משל
 איש: סמי מיכן טומטום.
 טומטום נערך מספיקא:
 דכתיב וזכר אם נקבה.
 נכבי שלמים: סמי
 טומטום דהא קדיש
 העובר בעז.
 הספקא לעז האתנן
 ההמיחיה הני כוליה בתריה
 ורבי יונה מיידי דאי מלקן
 חל עלייהו וטומטום
 אלא נבילה חרוץ משבח
 בנדים אבית הבעיה. אלמא
 טומטום לא קדיש למזבח:

בבהמ' חולין לא מקדישין
למיתה והוא פורש לחיים
איכא למ"ד דטומטום קדוש

א) וְהָעֵרֶל (יִצְמוֹת דָּף פֶּה). וְאֶנְדְּרוֹגִיּוֹס זָכָר וְאִיכָה נִמְ"ד אָף מֵאִלְהָה
בְּחֹה וְשׁוֹן ו' וְאֶמֶר ר"ה הֵם יִיבִיץ עֲלֵיו סְקִילָה [בִּזְכָּר] וְאוֹ כְּמִנְחָה
דְּבִרְיָתוֹת דְּבִסְמוֹן דְּמִמַּעַט מֵהִזְכָּר טוֹמַטוֹס וְאֶנְדְּרוֹגִיּוֹס אוֹ מִיִּתּוֹרָה
מִמַּעַט לִיה ו'י"ל דְּלִפִּי מַה שִּׁפְרָשְׁתִּי מִסְתַּבֵּחַ דְּמוֹס קָא מִמַּעַט לִיה יִיחָה
דְּמִיטַעֲמָה לִיה לְאֻקְמוֹתָה כִּר' יִשְׁמַעֲלָה

כיון דכוותיה מיתוקמא לגמרי:
הזכר הזכרים. וא"ת בלא
הזכרים נמי מצי למעט
המדורגיתם מהזכר כמו בסמוך לענין
ערכין ובגדה צפרק המפלת
(דף כה.) גבי שומטוס ואזכוראמי
שלא לזבן או אודם ו"ל דשמה י"א עוד
דרשות אחרות יש דקראי טובא
כתיבי בצכור כגון (שמות לד) כל
מקנך תזכר וכולהו לריכי והא דלמרי'
בצפ"ק (לעיל דף ט.) אפי' תימא
ר' יוסי הגלילי שאני י"א הכא דכתיב
הזכרים ^ט [ופריך] ולגמר מיניה הא
מיעט רחמנא הזכרים והכא מוקים ^ט
לדרשא אחריתי י"ל דלא סבירא
כדנן בתראי דהכא:

(א) אבר שומטום דברי הכ' ספיקא
הוא ב'. לאו מטעם ללא אחי
קרא למטוי ספיקא קאמר רב חסדא
דקדוש מספיקא דגבי טומטום שיש
מהם זכר ויש מהם נקבה ^(ז) ללא שיך
לדפי' לעיל אלף אז מיסתבר לדשי'
לאקומי מיעוטא בטומטוס לחשיב
ליה זכר גמור ואן נקבה בגמרה ור'
יוחנן דפלגי עליה דרב חסדא לקמן
^(יא) דקסבר דבריה הוא ואין קדושה
חלה עליו ואפילו נמצא זכר וא"ת
ואמאי לא פריך ארב חסדא מההיא
דריש כיצד מערימין (תמורה ד' כד:)
דאם זכר יקרב עולה ויהי נקבה זכאי
שלמים דקאמר התם יראה טומטוס
ואנדנורוגיות אין קדושה חלה עליהם
וימפרש התם דקסבר ולדות קדשים
בהוייתם הם קדושים דאי במעי אמנ
הם קדושים הא תפשיניהו קדושה
יש דאמינה ולרב חסדא דאמר
טומטוס ספיקא הוא יהיה טומטוס
קדוש אפי' ^(יג) בהויית קדושים שהרי
^(יד) צפי' זכר אם זכר יקרב עולה ואם
נקבה אמאי שלמים ואע"י דליכא
לקימיר סמי מכאן טומטוס ^(יז) אמאי

פריך בסמוך מבצייחות ה"ל למיפךר ממחתי וי"ל דרב חסדא פ"א
אין יסא^ל קדושה חלה עליהן ומ"מ בהוייתן תפול עליהו קדושה כמו
בכל ולדות קדשים דכיון דהוי ודאי אס זכר או נקבה והא דלא משני
התם אין קדושת פיו חלה עליהם ולוקמה בהצמת מולין ללא שיך
ליה קדושת אמו משום דמשמע ליה דקאי צין אבהמה דחולין צין
אבהמה דקדשים דאריי ר' ה' אלהימה תניא הובר ולא שוממום
ואנדרויגוס. מייחורא י"ז קדריש אכל מזכר לחודיה לא קמעט
סוק פדק אס לא הביא כלי (דף קטז:) דאמר רב חסדא לא לכל א"ר
הובר ולא שוממום כו' פירוש וסתם דלפני ר' יהודה היא (לקמן)
באשה ואנדרויגוס לקידוש מי חטאת ומאי שנא גבי מילה דכתיב
זור למעט אנדרויגוס ובקידוש לא צריך מיעוט אלא ממעטינן ליה
פי' (יומא דף מג.) ובמילה אדרבה צריך יחור לרבותן לדין זכר ומיהו
קסבר ר' יהודה אנדרויגוס מואל מכלל זכר בלא שום מיעוט מסביר
והא דבעי מיעוטא בערבינן היינו משום דמסביר הייתי מעמידו
(דף) וברייחא דעולה דלעיל דאיטריך קרא למעוטא מזכר לאו כר'
אלא שום ייחור ומ"מ פשיטא ל"ה דהיא דערבין (דף ד.) ר' יהודה
בפ"ק דערבין (דף טז:) דר' יהודה אומר הטוממוס ואנדרויגוס מעריבין
בז' דף ע"ג:) דמשמע התם דלא פסלי ליה ר' יהודה לענין קדוש אלא
ירויגוס שקדש קדוש פסול מפני שהוא ספק אשה ואשה פסולה
ה גמורה ריבזה הכתוב מכל זכר דמשמע כל זכרות ולענין ערבין
ירויגוס אין מטמאין בגדים אבית הבציעה. ה"ה ללהקצה נמי
ממעטמאין: ואתא ר"ש בן רבי יהודה משום ר"ש לסימר שוממום
מואל דטומטוס ואפי' דמסיק נמי דטומטוס ממעט לדידה מטעם
וולס י"ז משום דבריה הוא ומימה דפ' הערל (דף פא.) משמע דר"ש
וי"ל דאפי' הוי ודאי זכר י"ז ממעטינא ליה זכר אכל נקבה ודאי
פ"י ודאי נקבה הוי כיון דלא חייש שמא נהפכה זכרות לנקבות:
י

קדושים בתמורה. שאם רצה לעשותם תמורת קדשים אינן קדישין במקומן ואם הקדישין ורצה להם לא אלימי למיפסם תמורתן; אפי' טומטום ועייל יתום. כי ההוא יתום כדי ליתרו אמו היא פיר ומשום הכי לא קדיש כדגרמין בהשוטח תחת אמו פרט ליתום; לימא כתנאי. הא מילתא דרב חסדא יבא למ"ד שמוא בריה הוי ולא קדיש:

יצויה דה"א נפקא לן ולא
פרש צפ' זהר סיני: אס
משום ספיקא לא ממעיט
זי משום דריה ממעיט ליה:

אלמה תניא ⁽⁶⁾ הזכר איין
⁽⁶⁾ סמי מיכן טוממוס ר
 איש אבל יהא בערך
 נקבה ולא טוממוס
 טוממוס ת"ש ⁽³⁾ אם זכ
 נקבה ודאית ולא טו
 מיכן טוממוס ת"ש ר
 אומר למטה ⁽⁴⁾ זכר שאי
 טוממוס ואנדרוגינוס
⁽⁵⁾ הנהעבר והמוקצה ור
 ואנדרוגינוס כולן מטמ
 ר"א אומר טוממוס ו
 כנגדים אבית הבליער
 מקום שנאמר זכר ונק
 ואנדרוגינוס מביניהם
 בו זכר ונקבה איין
 ואנדרוגינוס מביניהם
⁽⁴⁾ אלעזר אומר הטר
 טוממוס ואנדרוגינוס ל
 ואמר שמואל ז"ל
 מקדשיין לעשות תמ
 "ש ר' אלעזר אומר
 מקדשיין ואליהן הטר
 וטוממוס ואנדרוגינוס

תוממטום הוו להו ארכי
 יתום לימא כִּתְנָאֵי ר
 ר' ישמעאל אנדרוֹגִינֵנו
 וחכמים אומרים אין ק
 יהודה אומר משום ר"ר
 וכל מקום שנאמר ז
 תוממטום ואנדרוֹגִינֵנו
 תוממטום ר"ש בן יהוד
 תוממטום איכא בינייהו
 חלה עליו אנדרוֹגִינֵנו
 הוא וקדוש מספיק

י' י"ג ד'תמ"א ה'הוא תנא
כרבנן במראי: אלא הני
ל' י"ז במקום זכרות וזר
הפכה זכרותו ככלל גידו
נקבות להיות י"ז נקבה
ור"ש

יהודה אחי' דמוכח צנע
אומר בן עזריק יעדן ות
ני תניא דקא"ר יהודה פ
מאי שגא דעזריק תרי
ה דלאמריין בפרק טרף ב
יעוט אכל מילה קשיא וי"ל
דין ייתורא דכל זכר לריב
ה מנכבד (א) (לאוקומיה)
ה בדיקוש פסולו ר' יהודה
ה מוקמיין ועוד מילא יהודה
ה פירשתי מפרק הערל (ב)
ה א ר' יהודה אומר אף
ה ולענין מילה (א) אף
ה משונה: **מזמזום** ו
קטן ת"ק טמא נקט ר"א א
דלוגיוס ברבא הוא כמו
ות מ"מ באנדרוגינוס הו
תם אף מאכילה בחוה וש
וס נקבות לפי המסקנא

תם ר': (ל) מילה אפילו אי הוי כאשה:
זכר מ"מ ממעטינא:
מספיקא

הוצר. והיה ערכך הוצר ו
 כך איש ה' ואשה אין שוין כ
 פיקא דאם נפקא לן ולא טומטו
 פיקא קמי' שמיה ליכא אלא ה
 ממוט. מקרא לא ממוט
 גיטוס ומשום צריה אכל
 כך ולחומרלא נערך כוכר:
 ש נקב. בשלמים כמי
 משום ספק לא ממוט
 זין זכר זין נקבה כשר
 ודאי צריה אלא הוצר
 (ה) דהיינו הך דגבי

יָסִית לַעֲלֹא לְהוֹאִיל טוֹמְטוֹס
 קָרָא בְּרִיָּה הוּא דִּמְשׁוֹס
 מִמַּעַט קָרָא: הַרְבֵּעַ לִיָּג
 עֲשׂוּתוֹ: הַעֲבֵד. ח כּוֹלָה
 עֲשׂוּתוֹ קִמְיִיר: מַטְמָאִים
 הַנִּלְעָז, כְּשֶׁאֵר נִבְלָה
 מִלִּיקְטוֹ אֵינָה מִלִּיקָה וְהוּ
 הוּא בְּרִיָּה הוּא אֲמָרִי אֵינָה
 מֵמָה נִפְשָׁךְ אִם זָכַר הוּא
 בְּהָרִי כְּשֶׁר דִּהֵא עֲשׂוּתוֹ
 מִבּוֹד וְעוֹד מִדְר"א אִיכָּה
 יִקְאֹמֵר כָּל מְקוֹם שֶׁאֵתָה
 קִבֵּה אֲתָה מוֹאִיל טוֹמְטוֹס
 מִמַּעַט לִיָּה קָרָא אֵלָּא וְדִאִי
 אִיכָּה דִּמַּעַתִּיה מַעַתִּיה אֲבָל
 מַעַתִּיה לֹא מַעַתִּיה: לֹא
 וְרַב. כְּלוֹמֵר אֶפְיָלוֹ תִּמְרוֹה
 עַל מוֹם קִבּוֹעַ אֵינָה חֵלָה
 וְהֵא מִפְרַשׁ בְּמִסְכַּת תִּמְרוֹה
 בְּקִרְבָּנוֹת (דף יז):

ז' צעוסי תמורה. שאם
אין עושין תמורה והכי
ממן קדושין יא' כגון שהיו
ם דקדשי אגב אמנ. ואי
ק' הוא אמאי לא קדוש
ן: יסוף. למה לנק
עולדו. והכי דמי יתום
מחיתת חולין צפ' שני (דף
אמו בשעת לידה זה
זה פירש לחיים: לימא
ז' דרב קהלא דליכא
פסוק הוי: אין קדושה חלה
זה אלא על צטומטום
הוא: לאוץ עומטום

דעומטוס נמי זריה
דתיקוס לרב חסדא
ה זריה הוא קצירא
תא זביר פליגי דכ"ע
ות"ק סבר חיישין שמא
ויאזיז מים במקום (ו) שר
ה המפלת (גדה דף כח:) ובר
ויניסוס זכר הוא שאם את
אמר ר"נ בר יצחק אף אגן
המול לכס כל זכר ויש לתב
עטעטין אשה מונתן ולא ונ
ה מזנין למימר דשמה איב
ליה (ו) קדוש ולענין מילה
בערך נקבה אי לאו דמע
ג דאסוקי ספרא (ז) היל ד
בן לאתקומייה סם ספרא כ
יכא ומיהו קשה לפי שטע
' ספק איש ספק אשה דה
ה לפרש דספק הוא לר' י
יב מערך איש ואשה לפי
פרש טעמא אלא אידי (ח) ד
הוא. משמע הכא דקסבר
קבה כשמטיל מים במקום
דאי זכר לר' יוחנן דאמר
ן טומטוס המטיל מים ב

דהא: מען שיטה זו שפירשתי: (ג) דתניא
א ודאי נקבה: (ד) לעולם טעמא משום:

[illegible]

תורה אור השלם

- ספק לא**
ללה שייך
בקרבותו
גדיים א'
עוף טהור
נצילה ואי
מליקה
כשר ואם
לא חלק
אחזאביה
נואל זכר
ספיקא מ
בריה הוא
צעפות
קדושני

הגהות הב"ח

- הם קדוש
דמי שהן
ולדות קד

שיטה מקובצת

- [illegible]

קבבה בערך זכר וברייתא: (נח) סיפרא ר' יה
(לנ) ת"ק מטמאין נקט: (לג)